

Uitdagingen

Door de verschillende bewegingsambities van leerlingen komt het kiezen van eigen uitdagingen – zelfsturend leren – prominent naar voren. Het gaat erom dat leerlingen hun eigen ‘challenges’ leren kiezen. Uitdaging wordt dan niet opgevat als een ‘moeilijker trucje’, maar als een manier om in een leerproces van het bewegingsonderwijs te staan: het beter leren opzoeken van de eigen bewegingsuitdaging als ‘mindset’. De vergelijking met een groei-mindset dringt zich op.

bewegingsambities

mindset

De uitdaging opgezocht

Leren

Als je het idee krijgt dat de term ‘leren’ in dit reflectiehulpmiddel niet is opgenomen, dan klopt dit niet. Leren overkoepelt de drie aspecten. Anders gezegd: leren vindt plaats op alle drie de aspecten. Zowel de leerling als de leerkracht kan op de drie aspecten leerresultaten boeken. Bijvoorbeeld wanneer een leerling de opdracht na een periode van oefenen en experimenteren op een hoger niveau weet uit te voeren, kan gesteld worden dat hij op het vakspecifieke vlak geleerd heeft. Het is echter ook mogelijk dat een leerling binnen de activiteit of opdracht meer leert te genieten en zich beter aan de regels leert te houden. Met andere woorden: op het gebied van ‘Leeft ‘t?’ en ‘Loopt ‘t’ kan er ook sprake zijn van leren.

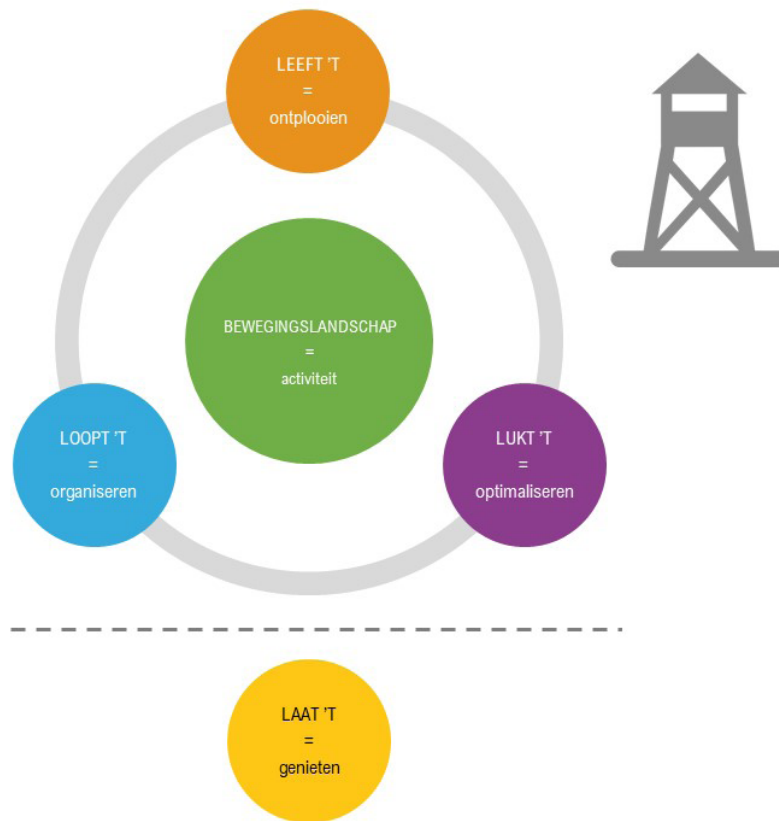
Terug naar de leerkracht. Voor hem zijn Loopt ‘t, Lukt ‘t en Leeft ‘t drie figuurlijke knoppen waaraan hij kan draaien om het bewegingsgedrag van de leerlingen te beïnvloeden. Door een verandering aan te brengen binnen Loopt ‘t zullen ook Lukt ‘t en Leeft ‘t worden beïnvloed en daarmee anders worden. Dit werkt zo voor elke knop waaraan wordt gedraaid.

Het kan zijn dat je vindt dat het goed is zoals het gaat. Dan kun je kiezen voor de optie Laat ‘t, omdat je vindt dat die op dat moment een optimale beweeg- en leersituatie biedt. Je kiest er op dat moment voor om niet te handelen.

Niet handelen is niet hetzelfde als niets doen.

‘Niets doen’ is een staat van hoge alertheid; helder, stil en klaar om te handelen. Je bent je bewust van wat er gebeurt, zowel buiten jezelf als in jezelf; actief en stil tegelijk. Anders gezegd: je geeft het kind als het ware de zelfsturing op zijn eigen ontwikkeling.

LAAT 'T ALS HET LEEFT, LOOPT EN LUKT

Wanneer de bewegingssituatie optimaal is voor het beweeg- en leerproces van de leerlingen, zullen ze leren. Dan zal het op een bepaald moment nodig zijn om de situatie weer op maat te maken: uitdagender en beter op niveau. Uiteraard heb je dan weer de keuze vanuit welk perspectief je dit doet: Loopt 't, Lukt 't of Leeft 't.

Andere oplossingen

Het derde lesgeefthema is voor de leerkracht het moeilijkste om zich eigen te maken. Het oplossen van leer- en gedragsproblemen gaat namelijk samen met het veranderen van de lesgeefgedragingen die hij gewend is. Het gaat erom dat de leerkracht andersoortige oplossingen gaat uitproberen. Hij kan bijvoorbeeld het onderwijsaanbod aanpassen aan de gedragsmogelijkheden van het kind. Hij richt de begeleidingswijze niet alleen op het beter leren bewegen, maar bijvoorbeeld ook op hoe gedragsproblemen voorkómen of opgelost kunnen worden binnen bewegingssituaties.

De leerkracht komt in dit lesgeefthema ook zijn eigen belemmerende overtuigingen tegen wanneer het contact (de relatie) met een kind niet positief verloopt. Het derde thema is het moeilijkst, omdat de leerkracht moet leren reflecteren op zijn eigen lesgeefgedrag en voldoende kennis moet hebben van verschillende activiteiten en leerhulpmogelijkheden. Het vraagt om ontwerpend lesgeven.

De vaststelling is dat het lesgeven binnen het derde thema vaak gedrag van de leerkracht vraagt dat hij niet gewoon is. Door deze manier van kijken wordt hij zelf ook onderdeel van het observatiekader.

In de toolbox van de vakspecialist zit vaak kennis van de skill-willmatrix. Dit model stelt dat vaardigheid en motivatie bepalend zijn voor de manier van deelname aan een activiteit. Deze matrix is onlosmakelijk verbonden met omgangsstijlen die de leerkracht kan inzetten om een leerproces optimaal te laten verlopen.

EEN KLEURRIJKE EN UITDAGENDE COMBINATIE

- Het zal duidelijk zijn dat leerlingen van kwadrant 1 het meest profiteren van de lessen bewegingsonderwijs. Zij zijn ook de leerlingen die de les bewegingsonderwijs voor de leerkracht tot een feestje maken. Ze zijn gemotiveerd en vaardig. Deze leerlingen zijn gebaat bij ruimte. Als leerkracht kun je veel delegeren.
- Leerlingen die niet willen leren en ook denken het niet te kunnen (kwadrant 4), zijn de meest uitdagende tijdens een gymles, en een overdenking waard. Wil het kind niet omdat het niet lukt of kan het kind het niet omdat het bijvoorbeeld de activiteit niet wil proberen, niet samen met een andere leerling in een groepje wil zitten, de leerkracht stom vindt, of bang is?
- Bij leerlingen die wel willen maar niet kunnen (kwadrant 2), liggen mogelijk frustraties en demotivatie op de loer. 'Weer die rekstok en het lukt me nog steeds niet.' Deze leerlingen willen steun, extra instructie en hulp van de leerkracht.

VOORBEELD BETER LATEN LUKKEN IS MOTIVEREN

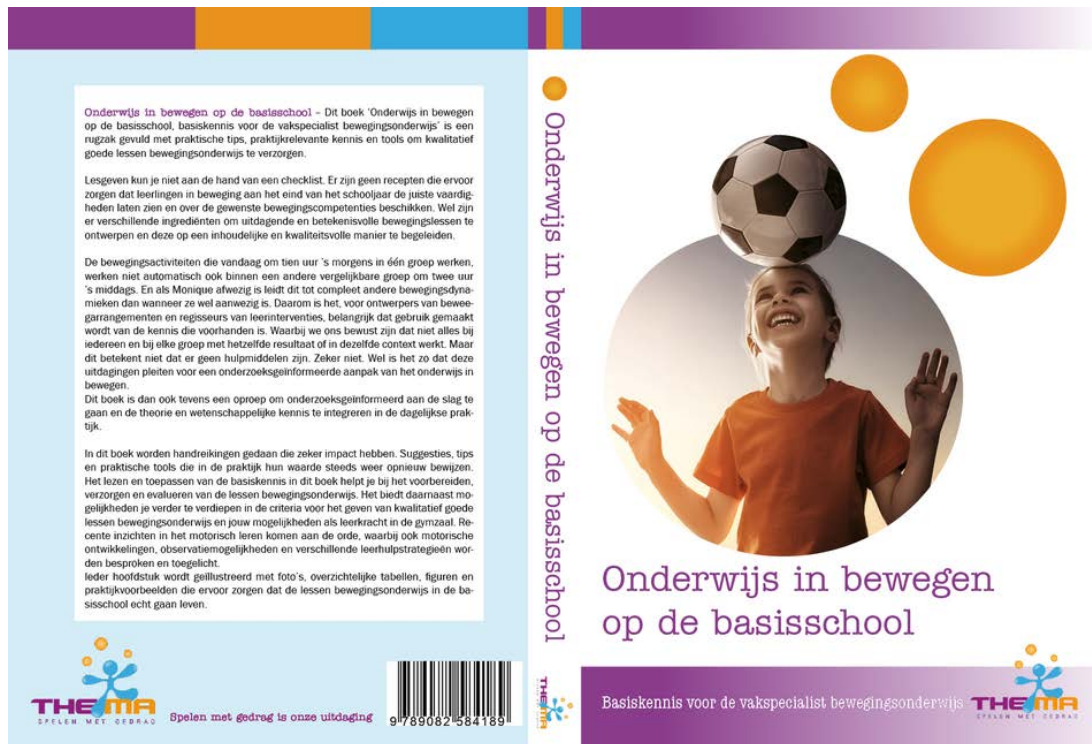
Michiel wordt tijdens tikspelletjes heel vaak getikt. Het lukt hem niet om zó te rennen dat hij níét wordt getikt. Als hij tikker is, krijgt hij het niet voor elkaar iemand te tikken. Steeds opnieuw lukt het hem niet en hij zal een gevoel van falen ontwikkelen. Als dit zo blijft doorgaan, zal dit een negatief effect hebben op zijn motivatie (voor tikspelletjes). Michiel aanmoedigen beter zijn best te doen heeft geen zin. Als hij zelf niet om hulp vraagt, zal de leerkracht de hulp moeten bieden via extra instructie of het aanpassen van de regels of het arrangement. Gebeurt dit niet, dan heeft dit consequenties voor Michiels motivatie.

De gangbare mening is dat de motivatie van kinderen zal toenemen wanneer ze in staat zijn succes te behalen en het ook zo te ervaren. Motivatie blijkt meer samen te hangen met kunnen dan met willen. Het beleven van succes is dus belangrijk. Motivatie lijkt de smeeroil te zijn voor een effectief motorisch leerproces.

- Leerlingen die wel kunnen maar niet willen (kwadrant 3), zijn veelal een frustratie of uitdaging, voor de leerkracht, afhankelijk van hoe ernaar wordt gekeken. Het zijn zonder uitzondering leerlingen met een 'fixed mindset' (voor het bewegingsonderwijs) die moeilijk in de leermodus zijn te krijgen.

Het is aan de leerkracht steeds keuzes te maken, zodat het leerproces optimaal en effectief kan verlopen.

Deze passage komt uit het boek 'Onderwijs in bewegen op de basisschool'; hoofdstuk 10, Kijken naar kinderen.

Meer lezen?

Download hier het voorwoord, de leeswijzer en de inhoudsopgave. Ook korte beschrijvingen van de drie delen waaruit het boek bestaat opgenomen.